Kāda kroplība, kāda kroplība!

Krēslam kājas tik taisnas, ka tas nevar nomesties uz ceļiem pat maza bērna priekšā.

Galdam kājas tik taisnas, ka tas nespēj uzrāpties kalnā.

Grāmatām muguras tik taisnas, tās nevar noliekties – taisnība neļauj.

Antenu masti stāsta tikai taisnas lietas,
taisni ir mūsu logi un un kantīgie klaipiņi maizes.

Ak, paštaisnība - to, kas nav taisns, mēs saucam par netaisnību!

Vienīgi čūska un vējš.

(Turieties, cik var!) Vienīgi čūska un vējš.

Un vēl uguns, ja vien tai nebūtu soģa kroplā daba.

1975.

I. Ziedonis

SOCIĀLĀ UZŅĒMĒJDARBĪBA KĀ INOVATĪVS RISINĀJUMS DEINSTITUCIONĀLIZĀCIJAS ĪSTENOŠANĀ

Raunas novada Gatartas pansionāta direktors
RSU studiju programmas „Sociālā darbs” maģistrants
Aivars Damroze

Sociālā uzņēmējdarbība (Su)

- Sociālā uzņēmējdarbība ļauj risināt sociālās problēmas ar biznesa instrumentiem - uzņēmums ražo preces vai sniedz pakalpojumus ar mērķi risināt sociālo problēmu, nevis ar mērķi gūt finansiālu labumu uzņēmuma īpašniekiem.

Deinstitucionalizācija (DI)

- «**Deinstitucionalizācija**, sabiedrībā balstīti, pēctecīgi un klienta individuālajām vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi, kā arī efektīva sociālo pakalpojumu pārvaldība...» tā DI tiek definēta Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO.

Valstiskā aktualitāte

- Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014-2020. (DI, sabiedrībā balstītie sociālie pakalpojumi, efektīva sociālo pakalpojumu pārvaldība)
- Projekta „Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veiktspējas uzlabošana”. T2-2 Vai pašvaldībai nepieciešama sociālā uzņēmējdarbība un kā to labāk attīstīt.[http://ms.lps.lv/t2-pasvaldibu-sociala-darba-un-veselibas-aprupes-pieejamibas-nodrosinasanas-tikls/]

Vietējā aktualitāte

- Mainoties sociālajām problēmām jāmainās to risinājumiem .
- Valsts SAC filiāļu slēgšana.
- Sabiedrībā bāzētie sociālie pakalpojumi.
- No kurienes viņi nāca un uz kurieni viņi iet vai tiek virzīti ?

Riski

«Deinstitucionalizācijas process pilngadīgām personām ar garīgās attīstības traucējumiem»

Darba autore: Sandra Miķelsone - Slava

Deinstitucionalizācijas procesa risku salīdzinājums Latvijā un ārvalstīs

Latvijas iespējamie riski

- Trūkst sapratnes valsts un pašvaldību savstarpējās attiecības, savu interešu aizstāvība.
- Grūtības nodrošināt pakalpojumu pēctecību.
- Finanšu līdzekļu nepietiekamība, alternatīvie pakalpojumi izmaksā dārgāk
- Pakalpojumu nevienmērīga attīstība pašvaldībās
- Sociālo problēmu aktualizēšanās.
- Sabiedrības negatīvā attieksme.
- Mērķa grupas pārstāvju individuālajām spējām un vajadzībām atbilstošu akalpojumu trūkums.

Somijas, Lielbritānijas, ASV, Kanādas deinstitucionalizācijas pieredze

- Nacionālās likumdošanas pilnveide, politiska iejaukšanās, valsts atbalsts. Nespēja nodrošināt strukturālas pārmaiņas.
- Pakalpojuma pēctecības nodrošināšanas grūtības.
- Trūkst atbilstošs materiālais nodrošinājums, lai ieviestu nepieciešamās izmaiņas.
- Nevienmērīga procesa ieviešana dažādos valstsreģionos.
- Sociālo problēmu paasināšanās.
- Sabiedrības negatīvā attieksme.
- Trūkst sabiedrībā balstītu pakalpojumu.

Riski

Atšķirīgās pieredzes starp Latvijas un ārvalstu deinstucionalizācijas procesa esošajiem un iespējamiem riskiem

Latvijas iespējamie riski

- Pašvaldību nemotivētība iesaistīties deinstitucionalizācijas procesa realizēšanā.
- Nepietiekošs alternatīvo pakalpojumu sniedzēju klāsts.
- Neizvērtēta pastāvošā deinstitucionalizācijas prakse
- Grūtības nodrošināt vispārējos pakalpojumus
- Pastāvošais institucionalizācijas risks.
- Mērķa grupas pārstāvju ierobežotās finanšu iespējas.
- Personu ar garīgās attīstības traucējumiem sociālpsiholoģisko īpatnību ietekme uz viņu dzīvi, piemēram, lētticība, atkarību problēmas.

Somijas, Lielbritānijas, ASV, Kanādas deinstitucionalizācijas pieredze

- Pārāk strauja pāreja uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem
- Reinstitucionalizācijas procesa apsvēršana.
- Nespēja savlaicīgi izpildīt izvirzītos uzdevumus, nepieciešamība pēc ilgāka procesa ieviešanas laika.
- Nevadot procesu, tas var netikt realizēts atbilstoši paredzētajam.

Patreizējā situācija

- VSAC un pašvaldību sociālajos dienestos patreiz ir jānotiek klientu vērtēšanai un plānu izstrādei (2015 – 2016). Infrastruktūras nav!
- Pašvaldībās ir esoši infrastruktūras projekti, kurus nav iespējams realizēt, jo nav skaidrības par finansējuma nosacījumu, kas paredzēts 2017-2019
- SU uzņem apgriezienus, bet likumiskais ietvars klibo. Ir Ministru kabineta rīkojums Nr.618 «Par koncepciju "Par sociālās uzņēmējdarbības ieviešanas iespējām Latvijā»

Pārrobežu aktualitāte: sociālie uzņēmumi Eiropā pārsvarā darbojas šādās jomās

- Nodrošina darba vietas mazaizsargātām personu grupām,
- Sniedz dažādus sociālos pakalpojumu noteiktām personu grupām, piemēram, aprūpe un medicīnas pakalpojumu sniegšana veca gada gājuma cilvēkiem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām,
- Nodrošina dažādu publisko pakalpojumu pieejamību, piemēram, sabiedrisko transportu,
- Veicina sabiedrības līdzdalību demokrātijas nostiprināšanā un e-līdzdalības rīku uzturēšanā,
- Veic aktivitātes vides aizsardzības jomā,
- Sekmē godīgas tirdzniecības principa ievērošanu, izskaužot bērnu nodarbināšanu vai resursu noplicināšanu.[http://www.socialauznemejdarbiba.lv/petijumi/2015/1/7/ptjums-a-map-of-social-enterprises-and-their-ecosystems-in-europe]

*Pētījums: A map of social enterprises and their ecosystems in Europe (par sociālajiem uzņēmumiem 28 ES valstīs un Šveicē atklāj to darbības jomas un ienākumu avotus).

Francijas pieredze
Ville Mézin

Francijas pieredze
Ville Mézin

Francijas pieredze
Ville Mézin

Pašvaldību resursi

- Svarīgākais resurss - pašvaldības iedzīvotāji
- Pašvaldības ir vistuvāk saviem cilvēkiem un pārzin vietējās vajadzības
- Pašvaldībās apzinās esošo infrastruktūru un tās nepieciešamo pilnveidošanu
- Vietējo iedzīvotāju starpā jau ir izveidojies neformāls vai dažviet formāls sociālais tīklojums

Raunas novadā

pie Gatartas pansionāta

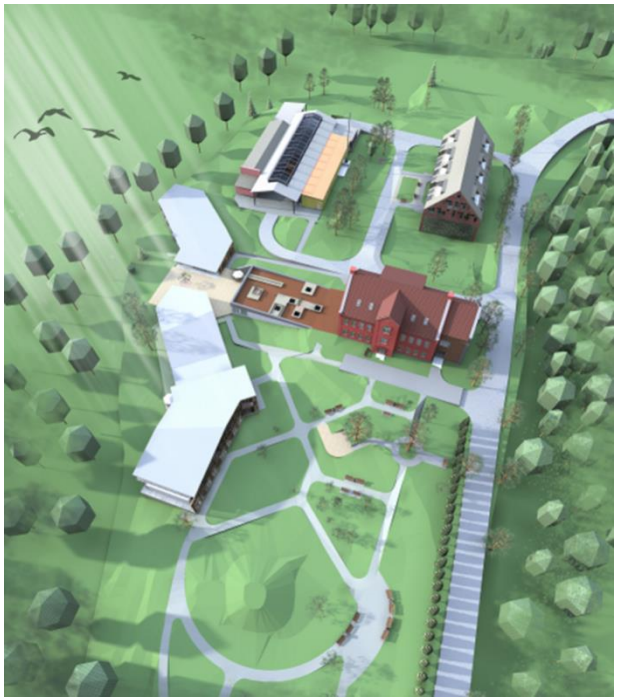

Paredzamie ieguvumi attīstot SU un izmantojot to DI realizācijā

- Indivīds –pašapziņas celšana, attīsta individuālā un kolektīvā darba prasmes, integrācija sabiedrībā utml.
- Pašvaldība – vietējā tirgus nepilnību nodrošināšana, darba vietas, labas prakses piemēri, attīstās un pielāgojās vietējā infrastruktūra u.c.
- Valsts – pašapzinīgi cilvēki, attīstītas pašvaldības stabilas valsts pamats.

Paldies par uzmanību!